

Назва ТВП: Дзівін - Вялікі Лес

© Volker Blueml

Код: BY050

Геаграфічныя каардынаты: 52° 04' N 24° 34' E

Адміністрацыйная прыналежнасць: Брэсцкая вобласць: Кобрынскі раён

Плошча: 20449 га

Крытэрыі: A1, A4i

Нацыянальны прыродаахоўны статус: цэнтральная частка тэрыторыі з'яўляецца біялагічным заказнікам мясцовага значэння «Дзівін - Вялікі Лес» (3851 га)

Міжнародны прыродаахоўны статус: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 2010 годзе

Агульнае апісанне:

Тэрыторыя ТВП размешчана ў паўднёва-заходняй частцы Кобрынскага раёна. З усходняга боку прымыкае ТВП "Балота Званец". Размешчана ў паўночна-усходняй частцы Маларыцкай раўніны - аднаго з трох фізіка-геаграфічных раёнаў акругі Брэсцкага Палесся Палескай правінцыі.

Рэльеф пераважна плоскі. Характэрнай асаблівасцю з'яўляюцца затарфованыя лагчыны, арыентаваныя з паўночнага-усходу на паўднёвы-захад.

На тэрыторыі ТВП "Дзівін - Вялікі Лес" праходзіць сістэма каналаў, якія упадаюць у Дняпроўска-Бугскі канал. Самым вялікім з іх з'яўляецца Казацкі канал. Перасякае вялікі балотны лясны масіў з юго-усходу на северо-заход у яго паўднёвай часткі. Праведзеная меліярацыя аказвае істотны ўплыў на водны рэжым лясных тарфяна-балотных глеб. Возера Любань, якое звязана дрэнажнымі каналамі з Дняпроўска-Бугскім каналам, з'яўляецца тут адзіным натуральным вадаёмам. Возера Любань разам з вдсх. Арэхаўскім і некалькімі затопленамі торфапляцоўкамі мае вялікае значэнне для вадаплаўваючых і каляводных птушак.

Забалочаныя лясныя ўчасткі, а таксама нізінныя балоты прадстаўленыя ў цэнтральнай частцы ТВП.

У адпаведнасці з геабатанічным раянаваннем тэрыторыя адносіцца да Прыбугска-Прыпяцкаму раёну Бугска-Палескай геабатанічнай акругі падзоны шырокалісцева-хваёвых лясоў. На тэрыторыі біялагічнага заказніка "Дзівін - Вялікі Лес" пераважаюць бяроза, сасна. Значнае распаўсюджванне атрымалі дуб, ясьень, алешына чорная, радзей - грабі клён. Падлесак у насаджэннях прадстаўленыя ў асноўным крушынай, вярбой, лясчынай, свідзінай.

У цэлым флора налічае каля 400 відаў сасудзістых раслін. Па прадстаўленасці такога рэдкага для еўрапейскага кантынента выгляду, як венерын чаравічак сапраўдны *Surgipedium calceolus* (каля 10 тыс. экзэмпляраў) заказнік "Дзівін - Вялікі Лес" не мае сабе роўных у Рэспубліцы Беларусь.

ТВП "Дзівін - Вялікі Лес" выкарыстоўваецца для вядзення лясной гаспадаркі, палявання, рыбалкі, збору грыбоў і ягад. Меліярыраваныя ўчасткі пераважна выкарыстоўваюцца для выпаса кароў і сенакосаў. На берагах воз. Любань размешчаныя базы адпачынку.

Асноўныя біятопы:

Драбналістыя лясы - 35,8%, хваёвыя лясы - 7%, шырокалісцевыя лясы - 5%, сельгасугоддзі - 30%, балоты - 12,5 %, штучныя вадаёмы - 7%, азёры - 2,3%.

Птушкі:

165 відаў птушак сустракаюцца на разглядаемай мясцовасці, 130 відаў гняздзіцца.

Тэрыторыя ТВП мае вялікае значэнне для захавання рэдкіх відаў птушак. Тут яшчэ захаваліся месцы пасялення такіх відаў як вялікі арлец *Aquila clanga*, вяртлявая чаротаўка *Acrocephalus paludicola*, вялікі грычук *Limosa limosa*. Мясцовая папуляцыя цецерука адна з самых буйных на крайнім паўднёвым захадзе Беларусі. Увосень перад міграцыяй на меліяраваных землях адзначаюцца зграі шэрых жураўлёў колькасцю да 3 000 асобін. У цэлым 58 відаў птушак маюць розны Еўрапейскі ахоўны статус.

Іншыя групы жывел:

На ТВП адзначана 36 відаў звяроў, 5 відаў рэптылій, 10 відаў амфібій.

Стан рэдкіх відаў птушак:

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Качка-шылахвостка <i>Anas acuta</i>	мг	50-100 ос	2000-2009	Д		
Савук-луток <i>Mergus albellus</i>	мг	20-40 ос	2000-2009	Д		
Гагач чорнаваллёвы <i>Gavia arctica</i>	мг	0-5 ос	2000-2010	Д		
Чапля-бугай <i>Botaurus stellaris</i>	гн	5 с	2000-2009	Д	↔	
Чапля вялікая белая <i>Casmerodius albus</i>	гн	5-15 п	2005-2010	Э	↑	

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Чорны бусел <i>Ciconia nigra</i>	гн	4-10 п	2000-2009	Э	↔	
Арлан-белахвост <i>Haliaeetus albicilla</i>	зал	3-4 ос	2000-2009	П	↔	
Арол-вужаед <i>Circus gallicus</i>	гн?	1-3 п	2000-2009	Э	↔	
Лунь палявы <i>Circus cyaneus</i>	гн	2-4 п	2000-2009	Э		
Малы арлец <i>Aquila pomarina</i>	гн	+	2000-2009	П		
Арлец вялікі <i>Aquila clanga</i>	гн?	0-1 п	2000-2009	Д	↔	
Сокал-кабец <i>Falco subbuteo</i>	мг	+	2000-2009	П		
Пагоніч малы <i>Porzana parva</i>	гн	20-30 с	2000-2009	Э	↑	
Драч <i>Crex crex</i>	гн	25-30 с	2000-2009	Э	↓	
Журавель шэры <i>Grus grus</i>	гн	20-30 п	2000-2009	Э	↔	
Журавель шэры <i>Grus grus</i>	мг	1500-3000 ас	2000-2009	Д	↔	A4i
Грыцук вялікі <i>Limosa limosa</i>	гн	10-20 п	2000-2009	Д	↓	A1
Пугач <i>Bubo bubo</i>	гн	3-4 п	2000-2009	Д	↔	

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Жаўна зялёная <i>Picus viridis</i>	гн	2-5 п	2000-2009	П		
Дзяцел беласпінны <i>Dendrocopos leucotos</i>	гн	5-10 п	2000-2009	П		
Чаротаўка вяртлявая <i>Acrocephalus paludicola</i>	гн	11-15	2009	Д	↔	A1
Сініца вусатая <i>Panurus biarmicus</i>	гн	> 1 п	2009	П		
Сініца белая <i>Cyanistes cyanus</i>	зал	+	2000-2009	П		

Іншыя рэдкія і знаходзячыся пад пагрозай знікнення віды:

Звяры: Барсук *Melesmeles*, арэшнікавая соня *Muscardinusavellanarius*.

Рэптыліі: Балотная чарапаха *Emysorbicularis*.

Насякомыя: Гламерыс звязаны *Glomerisconnexa*, мнемазіна *Parnassius mnemosyne*, жужаль фіялетава *Carabusviolaceus*.

Расліны: Пылкагалоўнік чырвоны *Cephalantherarubra*, ятрышнік мужчынскі *Orchis mascula*, увярэднік скіпетрападобны *Pedicularissceptrum-carolinum*, венерын чаравічак сапраўдны *Cypripediumcalceolus*, кадзіла сармацкае *Melittissarmatica*, ядрушка даўгарогая *Gymnadeniaconopsea*, гарычка крыжападобная *Gentianacruciata*, гайнік цёмна-чырвоны *Epipactisatrorubens*, вярба чарнічная *Salixmyrtilloides*, асака ценявая *Carexumbrosa*, званочак шыракалісты *Campanulalatifolia*, зубніца клубняносная *Dentariabulbifera*, лілея кучаравая *Liliummartagon*, тайнік

яйцападобны *Listeraovata*, касач сiбiрскi *Irissibirica*.

Пагрозы:

- зарастанне асаковых балот хмызняком.
- значная рэкрыяцыйная нагрузка.

Рэкамендацыі па захаванню:

- Падтрымліваць гiдралагiчны рэжым заказнiку з дапамогай шлюзаў на канале Казацкi.
- Перадаць пад ахову месцы абiтання рэдкiх вiдаў.
- Абмежаваць палявання на прамысловыя вiды птушак на тэрыторыі заказнiка.
- Інфармаванне мясцовага насельнiцтва аб ТВП.

Крыніцы інфармацыі:

Асабiстыя паведамленнi: Бакур Ю.Ю., Кальчанка А.І., Левы С.В., Пракапчук В.

Научное и технико-экономическое обоснование местного биологического заказника «Дивин-Великий лес» в Кобринском районе Брестской области.

Складальнiкi : Бакур Ю.Ю., Кальчанка А.І., Левы С.В.

---

* Выкарыстанне змешчанай тут неапублікаванай інфармацыі для навуковых публікацый без пісьмовай згоды яе аўтараў забаронена. У выпадку выкарыстання часткі кантэнту або старонкі цалкам на іншых інтэрнет-рэсурсах, абавязковая спасылка на аўтараў і сайт iba.ptushki.org